

Theorie **Typografie**

Typografie is de kunst van het vormgeven, zetten en drukken van tekst. Dan gaat het er niet alleen om dat de tekst er mooi uit ziet. De lezer moet de tekst ook makkelijk kunnen lezen.

Daarom worden langere teksten in boeken en kranten vaak uit een lettertype met schreef gezet. Maar op het beeldscherm staat de tekst juist vaak in een schreefloos lettertype zoals Arial. Het maakt dus uit voor welk medium (drukwerk of beeldscherm) je een tekst opmaakt.

Voor een reclame- of waarschuwingsbord is het belangrijk dat woorden opvallen. Bijvoorbeeld door ze een felle kleur te geven. Die teksten moet je namelijk heel snel kunnen lezen.

In een lange tekst wordt gebruikgemaakt van vetgedrukte of schuine woorden om de aandacht te trekken. Denk bijvoorbeeld een vakterm of trefwoord in een schoolboek. Door het woord schuin of vetgedrukt te maken valt het woord meteen op in de tekst.

Maar niet alleen de opmaak van de letters valt onder typografie. Ook de verdeling van de tekst over de pagina en de witruimte hoort bij typografie. Wil je meer weten, kijk dan op [deze website](#).

Je kunt ook hele mooie kunstwerkjes maken met letters. Op internet kun je veel voorbeelden vinden. Bijvoorbeeld [hier](#).

Theorie

Schreef/schreefloos

Er zijn veel verschillende lettertypes. Sommige lettertypes worden gebruikt in grote stukken tekst. Zoals bijvoorbeeld in een boek. Andere weer juist niet. Denk dan aan tekst op een verjaardagskaart.

Schreefletters

De letters voor grote stukken tekst hebben 1 grote overeenkomst. Ze hebben allemaal **schreven** aan het uiteinde van de letters.

De schreef is een soort uitsteeksel aan het uiteinde van de letter. In de afbeelding hieronder zijn ze rood gemaakt.

AaBbCcDdEeFf

Tekst met schreefletters is goed leesbaar. Daarom worden schreefletters ook veel in tijdschriften en kranten gebruikt.

In het Engels wordt een schreef **serif** genoemd. Als er serif in een lettertype staat, dan weet je dat het een schreef-lettertype is.

Schreefloze letter

Heeft een letter geen uitsteeksels aan de uiteinden, dan is het een schreefloze letter. Kijk naar het voorbeeld hieronder.

AaBbCcDdEeFf

Veel korte teksten staan in schreefloze letters. Denk aan wegwijzers of straatnaambordjes. Ook tekst op een beeldscherm staat meestal in een schreefloos lettertype. Bijvoorbeeld de menu's en vensters in het programma InDesign.

Tekst op een beeldscherm leest makkelijker met een schreefloos lettertype.

In het Engels wordt schreefloos **sans serif** genoemd. Handig om te weten als je op dafont.com gaat zoeken.

Theorie Lettersoorten

Het eerste wat opvalt aan drukwerk is het lettertype. Niet alleen de kleur en de grootte, maar vooral het soort letter. Bij een advocatenkantoor past een schreefloze, strakke letter het beste. Bij een verjaardagskaart past een sierlijke letter beter.

Lettertypes worden in 5 hoofdgroepen (lettersoorten) verdeeld: romeinen, schreeflozen, bodoni, egyptiennes en fantasieletters.

Sommige letters hebben een soort haakjes aan de uiteinden. Dit is de schreef. Voor meer uitleg, zie [Theorie-kaart "Schreef/schreefloos"](#).

Voorbeeld

Vc

Romeinen

De dikte van de lijn verschilt. Je ziet goed waar een bocht is en waar de lijn recht loopt. De overgang van dik naar dun is vloeiend. Schreefletters worden vaak gebruikt om lange teksten mee op te maken. Denk aan de Times New Roman.

Voorbeeld

Vc

Schreefloos

Schreefloze letters hebben geen schreef. De letterdikte is overal hetzelfde. Er is dan ook geen verschil in lijndikte tussen bochten en rechte lijnen. Schreefloze letters geven een tekst een moderne uitstraling.

Voorbeeld

Vc

Bodoni

De Bodoni-letters hebben een hele dunne schreef. De overgang van de schreef van dun naar dik is goed te zien. De verschil in lijndikte tussen rechte lijnen en bochten is veel groter dan bij de romeinen.

Voorbeeld

Vc

Egyptienne

Ook de egyptiennes zijn schreefletters. De schreven zijn hoekig. De dikte van de lijnen is hier overal hetzelfde. Alle letters nemen evenveel plaats in. Een m is net zo breed als een i.

Voorbeeld

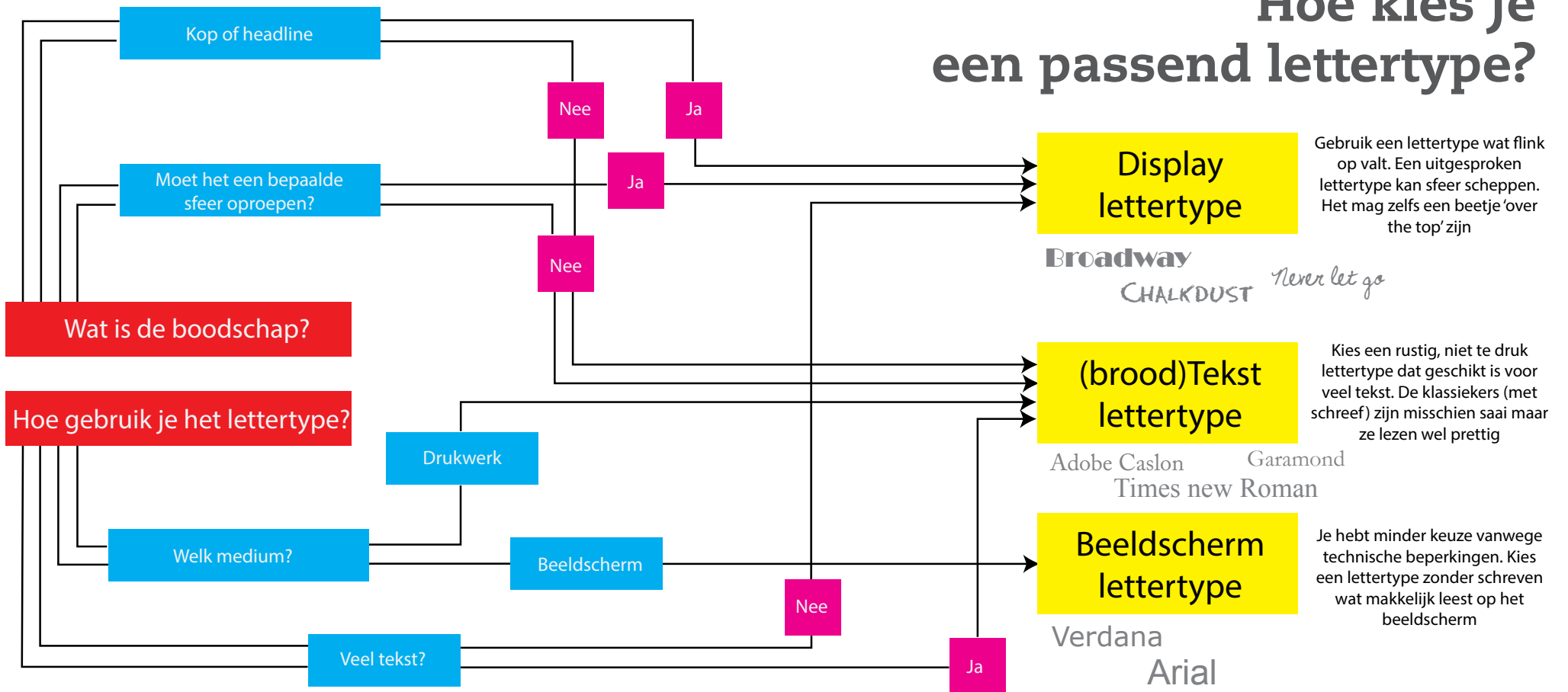
Vc

Fantasie

Alle soorten letters die niet in één van de bovenstaande categorieën passen. Bijvoorbeeld lettertypes die lijken op een handschrift.

Dit is een schreefletter	Dit is een schreefloze letter	Deze letter is modern	<i>Houd geschreven</i>	<i>Line Calligraphie</i>	Graffiti
Bodoni heeft heel dunne schreven	Rockwell heeft dikke schreven	De traditie van een klassieke boekletter	<i>Probleemloos en vrolijk loobos</i>	<i>Zen heeft maar en onleesbaar</i>	Een kinderlijke letter
Courier is mechanisch	Bembo is een softe letter	<i>Bookman is een typografische letter</i>	RUIJ en ruig	Sterk vertaald	<small>De schreef heeft zijn eigen karakter en uitstraling. Maak je hier niet mee overtuigd. Het ontwerp is een modern type of juist het omgekeerde van de tijdgeest.</small>
KARTON IS GESTEMPELD	Een letter met IMPACT	Gill is AUTORITAIR	<i>Snel geborsteld</i>	TIJDELOOS JAREN 60	

Hoe kies je een passend lettertype?

Theorie

Leesbaarheid

Iedere keer als je tekst opmaakt, moet je je afvragen of je tekst goed te lezen is. Wanneer de lezer de letters niet goed kan zien, dan komt je boodschap ook niet over.

Je moet dus niet alleen letten op het soort letter. Je let ook of er genoeg **contrast** is tussen je tekst en de ondergrond. Zwarte tekst op een donkerblauwe achtergrond kun je bijna niet lezen. Hetzelfde geldt voor achtergrondafbeeldingen. Kijk maar in het voorbeeld hieronder.

Je kunt tekst beter leesbaar maken door:

- lichte tekst op een donkere ondergrond te zetten en andersom (**licht-donker contrast**)
- een koude kleur op een warme kleur te zetten en andersom (**warm-koud contrast**)
- 2 heel verschillende kleuren te gebruiken (**kleur tegen kleur contrast**)
- een hele dunne lijn om de letters te zetten

Theorietoets Typografie

1 Omschrijf in je eigen woorden wat typografie is.

---

2 Leg uit wat een schreef is.

---

3 Schrijf de kenmerken op waaraan je een Egyptienne herkent.

---

4 Welke lettersoort is in onderstaande afbeelding gebruikt? Leg uit waarom.

---

5 Zoek zelf bij iedere lettersoort een voorbeeld. (Gebruik dafont.com)

- Romein
- Schreefloos
- Bodoni
- Egyptienne
- Fantasie